Asiaan VN/16567/2025-MMM-7

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostolle

Maa- ja metsätalousministeriön vastaus maatalousjaoston 17.10.2025 asiantuntijakuulemisessa esitettyyn kysymykseen koskien kasvupaketin toimia kasvu- ja kuiviketurpeeseen liittyen

1. Turvetta korvaavien kotimaisten vaihtoehtojen kehittäminen

- Hallituksella on tiedossa turpeen tärkeä asema kasvualustana ja kuivikkeena suomalaisessa alkutuotannossa. Tästä osoituksena ovat asiaa koskevat kirjaukset mm. hallitusohjelmassa.
- Energiaturpeen tuotannon vähentyessä myös kasvualusta- ja kuiviketurpeen tuotantoon kohdistuu muutostekijöitä, koska perinteisesti nämä kaikki on nostettu samalta alueelta. Pintaosien vähemmän maatunut turve on käytetty kasvu- tai kuiviketurpeeksi ja syvemmällä oleva maatuneempi turve on mennyt energiakäyttöön.
- Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on toisaalta turvata turpeen saatavuus kasvualustoiksi ja kuivikkeiksi ja toisaalta kehittää turvetta korvaavia kotimaisia vaihtoehtoja. Teema ovat noussut erityisen tärkeäksi kuivike- ja kasvuturpeen saatavuuteen ja hintaan liittyvien uhkakuvien myötä.
- Kehittämistyössä haetaan korvaavia vaihtoehtoja turpeelle siten, että toista materiaalia sekoitettaisiin turpeeseen. Joidenkin korvaavien materiaalien kohdalla sekoittaminen ei onnistu, ja tällöin on kyse turpeen korvaamisesta kokonaan toisella materiaalilla. Tavoitteena ei siis ole luopua kokonaan turpeen käytöstä, vaan täydentää tarjolla olevaa kasvualusta- ja kuivikevalikoimaa.
- Turvetta korvaavien kasvualustojen ja kuivikkeiden kehittämistyötä on tehty jo pidempään sekä Suomessa että kansainvälisesti. Suomessa on rahoitettu jo viime vuosina esim. rahkasammalen sekä erilaisten korsimateriaalien tuotantoon ja käyttöön liittyviä tutkimus- ja kehityshankkeita.
- Turvetta korvaavien ja turpeeseen sekoitettavien materiaalien kotimaisten tutkimus on tärkeää, koska ennen markkinoille saattamista tuotteiden kehitystyö ja testaaminen mm. kasvihuoneilla, taimitarhoilla ja kotieläintuotannossa vaatii yleensä useita vuosia. Näin ollen mahdollisiin ongelmiin turpeen saatavuudessa tai hinnassa ei pystyttäisi vastaamaan riittävän nopeasti korvaavien materiaalien tuotantoa ja käyttöä lisäämällä.
- Selvitystyö on aloitettu strategisen tiekartan valmistelulla. Tiekartassa selvitetään kehityspolut, joilla varmistetaan kotimaisten kuivike- ja kasvualustamateriaalien saatavuus tulevaisuudessa. Tiekartassa kuvataan kasvu- ja kuiviketurvetuotannon nykytila ja tulevaisuuden tarpeet turpeelle ja turvetta korvaaville materiaaleille. Kasvu- ja kuiviketurvetuotannon rajapinnat energiaturpeeseen ja muihin turvetuotteisiin analysoidaan ja selvitetään tärkeimmät kasvualusta- ja kuivikemateriaalien tuotantoa ja käyttöä koskevat ilmasto-, ympäristö- ja kestävyysnäkökulmat ja luvitukseen liittyvät pullonkaulat. Kasvualustojen ja kuivikkeiden tuotantoa pohditaan huoltovarmuusnäkökulmista. Tiekarttatyössä tehdään linjausehdotukset tulevalle kansalliselle TKI- ja investointirahoitukselle. Työ toteutetaan osallistaen kattavasti alan yrityksiä, sidosryhmiä ja muita toimijoita. Tiekartan tarkastelun ajanjaksona ovat vuodet 2025–2040.

- Turvetta korvaavien kasvualustojen ja kuivikkeiden tutkimusta ja kehittämistä puoltaa myös se, että muun muassa Keski-Euroopassa useat tahot pitävät tärkeänä turpeesta irrottautumista. Myös tiekartassa tarkastellaan EU-tason linjauksia kasvualusta- ja kuivikemateriaaleista, joilla voidaan tukea EU –vaikuttamista myös kasvu- ja kuiviketurpeen osalta.

2. Kasvualusta- ja kuivikemateriaalien saatavuuden turvaamiseen osoitetun määrärahan suunniteltu käyttö

- Pääministeri Petteri Orpon hallitus teki päätöksen keväällä 2024 kasvupaketista, jolla panostetaan biotaloussektorin kasvuun, kilpailukykyyn ja kannattavuuteen. Tavoitteena on erityisesti huoltovarmuuden vahvistaminen, elintarvikeviennin ja metsäsektorin arvoketjujen edistäminen. Kotimaisten kuivikkeiden ja kasvualustojen saatavuuden turvaamiseen varattiin tästä paketista 2,4 milj. euroa vuonna 2025 ja vuoden 2026 valtion talousarvioon teemaan on esitetty kohdennettavaksi 2 milj. euroa.
- Rahoitus suunnataan kotimaisten kasvualustojen ja kuivikkeiden tuotantoketjujen kehittämis-, kokeilu- ja investointihankkeisiin.
- Rahoituksen ensimmäisen haun on tarkoitus avautua vuoden 2025 - 2026 vaihteessa. Ensimmäinen haku kohdentuu PK-yritysten ja yhteisöjen kuivike- ja kasvualustatuotannon tuotekehitystoimien tukemiseen. Erityisesti tavoitellaan TKI-hankkeita, jotka edistävät kotimaista turvetta täydentävien tai korvaavien kuivike- tai kasvualustamateriaalien tuotekehitystä tai tuotantoa.
- Kasvualusta- ja kuiviketuotannon kehittämisohjelman rahoitushauissa tullaan kokonaisuutena painottamaan uusia innovaatioita ja niiden käyttöönottoa koskevia tuotantomittakaavan investointeja. Rahoitusta kohdennetaan myös näitä koskevaan opastus- ja tiedotustoimintaan.
- Tiekarttatyön yhtenä tehtävänä on antaa suosituksia tämän rahoituksen kohdentamisesta. Nämä huomioidaan suunniteltaessa seuraavien hakujen painopisteitä.

Ylitarkastaja Veli-Pekka Reskola
Neuvotteleva virkamies Kaisa Pirkola
Erityisasiantuntija Sanna Tikander
Erityisasiantuntija Anu Koivisto